

המקורות השימושים וההכנסות

1. קווי ההתפתחות העיקריים

בשנת 1971 נמשך הגידול המהיר בסך השימושים — אף שהמשק הגיע כבר ב-1970 למצב של תעסוקה מלאה — וכן חלה עלייה ניכרת ברמת הפעילות הכלכלית. התוצר הלאומי הגולמי גדל, במונחים ריאליים, בשיעור של כ-9 אחוזים לעומת 8 אחוזים ב-1970. כן חל גידול מהיר בתעסוקה וירידה בשיעור האבטלה ובמספר מחפשי עבודה שאינם מועסקים. מספר המועסקים במשק, לרבות המועסקים מן השטחים המוחזקים, גדל ב-4.8 אחוזים לעומת 2.7 אחוזים בשנת 1970. במקביל להגברת הביקוש והפעילות הכלכלית הוחש קצב עליית המחירים. מחירי השימושים המקומיים עלו במוצק ב-14 אחוזים לעומת עלייה של 8 אחוזים ב-1970, ומדד המחירים הנגזר של התוצר עלה ב-13.2 אחוזים לעומת 9 אחוזים ב-1970.

במשך שנת 1971 גברו הלחצים האינפלציוניים במשק, נוכח העלייה הניכרת, שחלה בביקוש הכולל וההתרחבות המוניטרית המואצת. כזכור, ב-1970 נקטה הממשלה מדיניות פיסקלית נמרצת לריסון עליית הביקוש הפרטי במשק על ידי הטלת מסים ומילווה חובה וכן העלתה את השערים האפקטיביים של היבוא והיצוא. מדיניות זו הצליחה לבלום את עליית הצריכה הפרטית הריאלית לנפש ואפשרה להרחיב באותה שנה הצריכה הציבורית — בשיעור 28 אחוזים, במונחים ריאליים. מאידך גיסא, היה הגידול ביצוא ובהשקעות מתון יחסית — היצוא במונחים ריאליים גדל באותה שנה ב-9.5 אחוזים, וההשקעות גדלו ב-12 אחוזים. בנסיבות אלה נבלמה במקצת עליית הביקוש במשק — אף כי לא היה בכך כדי למנוע היווצרות לחצים אינפלציוניים.

קצב עליית הביקוש הוחש בשנת 1971. סך השימושים — למעט היבוא הבטחוני הישיר, שאינו קשור בהתפתחויות הכלכליות במשק ואינו משפיע עליהן בטווח הקצר — גדל במונחים ריאליים ב-12 אחוזים לעומת גידול של 8 אחוזים ב-1970. כן חלה החשה בעליית מחירי השימושים המקומיים: מ-8 אחוזים ב-1970 ל-14 אחוזים ב-1971.

העלייה המהירה בביקוש ובפעילות הכלכלית קשורה בעיקר בגידול הרב ביצוא ובהכנסות פרטיות אחרות במטבע חוץ, בעלייה המהירה בהשקעות הציבוריות, וכן בהתרחבות המוניטרית המהירה. פיתוח הל"י באוגוסט 1971 תרם אף הוא לגידול הביקוש במשק.

קצב גידול היצוא ב-1971 היה מהיר במיוחד והסתכם, במונחים ריאליים, ב-25 אחוזים לעומת 9.5 אחוזים ב-1970. גידולו המהיר היה הגורם העיקרי לעלייה הניכרת שחלה השנה בתוצר הלאומי ובהכנסות. תרומתו הישירה לגידול התוצר נאמדת בלמעלה מ-50 אחוזים, וזאת בלי להביא בחשבון השפעות עקיפות של עליית ההכנסות מיצוא. כן חל השנה גידול מהיר בהשקעות ובהעברות הפרטיות מחוץ לארץ, שבחלקן הופנו במישרין לשוקי נכסי דלא נידי והגבירו בהם את לחצי הביקוש.

לוח ב' 1

המקורות והשימושים בהם, עד 1967

העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת														
ב מחיר				ב כ מ ו ת				1971	1970	1969	1968	1967		
1971	1970	1969	1968	1971	1970	1969	1968							
(אחוזים)								(מיליוני ל"י, מחירים שוטפים)						
ה ש י מ ו ש י ם														
13.0	7.6	3.4	2.4	4.4	3.4	10.8	11.3	13,892	11,782	10,591	9,246	8,113	הצריכה הפרטית	
15.6	7.3	2.8	5.9	—0.3	27.8	16.1	8.9	7,829	6,793	4,956	4,152	3,599	הצריכה הציבורית	
14.0	10.8	5.4	6.3	17.6	11.7	23.8	48.2	6,953	5,186	4,192	3,213	2,039	ההשקעה הגלמית	
14.0	8.2	3.6	3.7	5.9	11.3	14.7	16.5	28,674	23,761	19,739	16,611	13,751	סך כל השימושים המקומיים	
ה מ ק ו ר ו ת														
15.4	4.5	5.6	12.3	10.7	16.0	16.1	29.0	13,099	10,251	8,458	6,897	4,761	היבוא*	
14.2	2.9	4.4	13.9	24.8	9.3	7.6	27.0	7,767	5,452	4,846	4,312	2,982	היצוא**	
17.3	6.5	8.0	10.0	—5.3	24.7	29.4	32.1	5,332	4,799	3,612	2,585	1,779	עודף היבוא	
13.2	8.9	2.7	2.4	8.8	8.0	12.0	14.0	23,342	18,962	16,127	14,026	11,972	התוצר הלאומי הגלמי	
14.0	8.2	3.6	3.7	5.9	11.3	14.7	16.5	28,674	23,761	19,739	16,611	13,751	סך כל המקורות לשימושים מקומיים	

* היבוא על בסיס סיוע בשער החליפין האפקטיבי וכולל את היבוא מהשטחים המוחזקים. תשלומי ריבית של הסקטור הציבורי אינם כלולים בו.
 ** היצוא על בסיס פריב' בשער החליפין האפקטיבי וכולל את היצוא לשטחים המוחזקים. תקבולי ריבית של הסקטור הציבורי אינם כלולים בו.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סך ההשקעה הגולמית בענפי המשק גדל ב-1971 בשיעור 22 אחוזים לעומת גידול של 4 אחוזים ב-1970. גידול זה נבע בחלקו מרכישות אניות ומטוסים מחוץ לארץ בהיקף רב. אולם גם בניכוי רכישות אלה חלה ב-1971 החשה בקצב עליית ההשקעות בענפי המשק, ובמיוחד בהשקעות הציבוריות. ההשקעות הציבוריות במבנים ובעבודות עפר גדלו השנה במהירות לאחר שרוסנו במשך שנת 1970.

ב-1971 התייצבה הצריכה הציבורית לאחר עלייה של 28 אחוזים בשנת 1970. בלימת העלייה המהירה בצריכה הציבורית השפיעה רק באופן חלקי על השוק המקומי, שכן היא נבעה בעיקר ממצמצום בהוצאות על יבוא בטחוני. הצריכה הציבורית בניכוי היבוא הבטחוני הוסיפה לגדול השנה, במונחים ריאליים, אף כי בקצב איטי יותר מאשר ב-1970: 9 אחוזים לעומת 12 אחוזים ב-1970.

מן הראוי להדגיש, כי השינוי ברמת הצריכה הציבורית משקף רק חלק מן ההשפעה של הסקטור הציבורי על רמת הביקוש במשק. כדי לאמוד השפעה זו יש להביא בחשבון גם את ההכנסות נטו של הסקטור הציבורי מהציבור — דהיינו המסים בניכוי ההעברות — את הפעולות של הסקטור הציבורי בחשבון הון וכן את פעולות המימון העקיפות של הממשלה, דרך שליטתה בשוק ההון. הפעולות התקציביות של הסקטור הציבורי בשנת 1971 לא תרמו במישרין להגברת הביקוש הכולל במשק. עודף הביקוש המקומי של הסקטור הציבורי הצטמצם במקצת, במונחים ריאליים, וכמו כן חלה ירידה באשראי נטו לציבור, שניתן דרך התקציבים (ראה פרק ז') להלוך, "פעולות הסקטור הציבורי".

מאידך גיסא, אפשרה הממשלה השנה לגופים ומוסדות שונים להגביר את גיוס ההון בארץ ובחוץ לארץ לצורך מימון פרויקטים ומתן אשראי בארץ. פעולות אלה יצרו תנאים, אשר אפשרו לסקטורים אחרים להגדיל את הביקוש, בשעה שהמשק היה כבר בתעסוקה מלאה.

במשך שנת 1971 גדלו אמצעי התשלום בשיעור של 28.2 אחוזים לעומת גידול של 14 אחוזים במשך שנת 1970. גידול מואץ זה התרחש למרות צעדי הספיגה המגוונים, שנקט בנק ישראל במרוצת השנה, והוא גיוון בעיקר מעירויים חיצוניים בהיקף רב: הרחבת האשראי לממשלה מבנק ישראל בסך 1.4 מיליארד ל"י וצבירת נכסים במטבע חוץ בסך של כמיליארד ל"י. קצב ההתרחבות המונטרית חרג במידה רבה מעבר לגידול בפעילות הכלכלית, ובמשק נוצר שפע יחסי של נזילות ותנאים נוחים לגידול מהיר בביקוש.

באוגוסט 1971 פותחה הל"י ביחס לדולר של ארצות-הברית בשיעור 20 אחוזים. פיתוח הל"י, אשר מנע את הירידה ברווחיות היצוא, לא הספיק, כנראה, לפעול להגברת היצוא בשנת 1971, אולם הוא הגדיל את התמורה בל"י ששולמה ליצואנים. כמו-כן הוא הגדיל את ערך ההעברות הפרטיות מחוץ לארץ במטבע מקומי ויצר רווחי הון ניכרים למחזיקי נכסים הנקובים במטבע חוץ, כדוגמת פז"ק ותמ"מ. לעומת השפעות מרחיבות אלה נבלמו ההשפעות המרסנות, שנבעו מהתייקרות היבוא. ראשית, הממשלה אפשרה למכור מוצרי יבוא שבמלאי במחירים שלפני הפיחות תמורת ויתור על מיסוי רווחי ההון על המלאי. שנית, הפיקוח האדמיניסטרטיבי על מחירים מנע במידת מה את ייקור מוצרי הצריכה. יש לשער איפוא, כי ב-1971 השפיע הפיחות בכיוון הרחבת לחצי הביקוש במשק.

בשנת 1971 הוחש במידה ניכרת קצב עליית ההכנסה הפרטית הריאלית לאחר גידול מתון יחסית ב-1970. ההכנסה הפרטית הפנויה לנפש מכל המקורות גדלה במונחים ריאליים בשיעור 8.5 אחוזים, ובניכוי מיליות החובה נטו היא גדלה ב-6 אחוזים. לעומת זאת, גדלה הצריכה הפרטית לנפש — שלרוב קשורה קשר הדוק להכנסה הפרטית לנפש — במונחים ריאליים, באחוז אחד

¹ הנתונים כוללים את הפרשי הפיחות.

בלבד. מן הראוי לציין, כי במרוצת השנה הסתמנה מגמה של עלייה מהירה למדי בצריכה הפרטית הריאלית לאחר יציבות במשך שנת 1970. אולם, אין בכך כדי להסביר את הפער הניכר, שבין עליית רמת ההכנסות לבין עליית רמת הצריכה הפרטית. יתר על כן, ב-1971 נהנה הסקטור הפרטי מרווחי הון ניכרים כתוצאה מפיחות הל"י וייסוף המארק הגרמני. רווחים אלה, אף שאינם כלולים בהכנסות השוטפות, נוטים להגדיל במקצת את הצריכה הפרטית אף בטווח הקצר.

הפער בין עליית ההכנסה הריאלית הפנויה לבין עליית הצריכה הפרטית, שפרושו עלייה בשיעור החיסכון הפרטי, הוא יוצא-דופן בממדיו. תוספת החיסכון הפרטי הגולמי כתוצאה מן העלייה בשיעור החיסכון הפרטי מכל המקורות מסתכמת בכמיליארד ל"י, אם כוללים את מילוות החובה בהכנסות, ובכ-650 מיליון ל"י אם אין כוללים אותם. לא מן הנמנע כי הפער נובע, לפחות בחלקו, מטעויות והשמטות באומדני החשבונות הלאומיים. עם זאת, אפשר להצביע על מספר גורמים שעשויים להסביר באופן חלקי את עליית שיעור החיסכון ב-1971: ראשית, הניסיון מראה, כי תהליך התאמת רמת הצריכה הפרטית לשינויים בהכנסות איננו מיד, אלא נמשך תקופה מסוימת ומושפע גם מציפיות הצרכנים ביחס להכנסותיהם הצפויות בעתיד. לשון אחרת, רמת הצריכה הפרטית בשנה מסוימת מושפעת בחלקה בהכנסות באותה שנה ובחלקה בהכנסות של תקופות קודמות. לפיכך, העלייה המתונה בצריכה ב-1971 הושפעה בחלקה מן העלייה המתונה בהכנסות הפנויות בשנת 1970 והתחשה בהכנסות ב-1971 לא באה לביטוייה המלא בצריכה הפרטית באותה שנה. שנית, הגידול בתוצר והעלייה בהכנסות התרכזו במידה רבה בכמה ענפים, שנהנו השנה מרווחיות גבוהה במיוחד, מעל לרמה האופיינית לטווח הארוך. עם ענפים אלה נמנים החקלאות, התיירות, התחבורה הבינלאומית וענף היהלומים. יש לשער, כי העלייה הניכרת בהכנסות בענפים אלה שימשה במידה רבה להשקעות ופחות לצריכה שוטפת. גורם נוסף, שעשוי להסביר במקצת את עליית שיעור החיסכון ב-1971 הוא הגידול הרב ברכישת דירות. שוק הדירות היה נתון השנה בלחצי ביקוש חזקים, שהוגברו על ידי תנועות הון ספקולטיביות מחוץ לארץ וכן על ידי רווחי הון על הנכסים במטבע חוץ של הסקטור הפרטי. לחצים אלה החישו את קצב גידול התחלות הבנייה הפרטית למגורים והתבטאו בעלויות מחירים גבוהות. הגברת רכישת הדירות הסתייעה אמנם בשפע הנזילות ששרר במשק וזמינות האשראי. אך בחלקה היא מומנה, כנראה, מן ההכנסות השוטפות, על חשבון הצריכה הפרטית.

הגידול בסך השימושים, למעט היבוא הבטחוני, בשיעור של 12 אחוזים, התבטא בגידול מהיר יותר ביבוא מאשר בתוצר הלאומי. סך היבוא, למעט היבוא הבטחוני, גדל במונחים ריאליים בשיעור של 19 אחוזים בעוד שהתוצר הלאומי הגולמי גדל ב-9 אחוזים. משקל היבוא בשימושים עלה איפוא השנה בעיקר כתוצאה מהיבוא הרב של אניות ומטוסים והגידול המהיר ביצוא. עם זאת, מן הראוי לציין, כי משקלו של עודף היבוא בסך המקורות לשימוש מקומי ירד השנה, לראשונה מזה מספר שנים.

הגידול הניכר, שחל השנה בביקוש הכולל, הגביר את הלחצים בשוק העבודה והחיש את עליית המחירים. שיעור האבטלה הוסיף לרדת השנה, חל גידול במספר העובדים מן השטחים המוחזקים, וכן חלה עלייה ניכרת בשכר לשעת עבודה, בעיקר במחצית השנייה של השנה. מדד המחירים לצרכן עלה במשך השנה בקצב מהיר יותר מאשר ב-1970 — 13.4 אחוזים לעומת 10 אחוזים. עליית המחירים היתה מהירה למדי גם לפני פיחות הל"י בחודש אוגוסט 1971, ונראה, כי הושפעה בעיקר מלחץ הביקוש במשק. הפיחות, שבוצע בחודש אוגוסט, על רקע של לחצי ביקוש החיש את קצב עליית המחירים בחודשים האחרונים של השנה, וזו נמשכה גם בתחילת שנת 1972 (ראה פרק ו' — "המחירים").

ב-1971 חל גידול ניכר בשיעור החיסכון הלאומי הגולמי, לאחר ירידה שחלה בו ב-1970. החיסכון הלאומי הנקי הוסיף עם זאת להיות שלילי, אף כי ברמה נמוכה יותר מאשר בשנים קודמות.

2. השימושים

סך השימושים — דהיינו השימושים המקומיים והיצוא — גדל ב־1971 במונחים ריאליים ב־10 אחוזים בקירוב, לעומת 11 אחוזים בשנת 1970. סך השימושים המקומיים גדל בקצב איטי יותר מאשר ב־1970 — 6 אחוזים לעומת כ־11 אחוזים ב־1970. כדי לאמוד את כוחות הביקוש, שפעלו על המשק, יש טעם לנכות מן השימושים את היבוא הביטחוני הישיר, שהגיע בשנים האחרונות לממדים ניכרים. יבוא זה אינו מושפע מהתפתחויות כלכליות במשק, ואף אינו משפיע עליהן. סך השימושים בניכוי היבוא הביטחוני גדל השנה, במונחים ריאליים ב־12 אחוזים לעומת 8 אחוזים ב־1970, והשימושים המקומיים בניכוי היבוא הביטחוני גדלו ב־8.5 אחוזים לעומת 7 אחוזים ב־1970.

ההחשה, שחלה בקצב עליית סך השימושים, חרגה מעבר לעליית כושר היצור של המשק ויצרה לחצים אינפלציוניים, שגברו במרוצת השנה. אלה התבטאו בעליית מחירים ניכרת, בהתגברות המחסור בעובדים — על אף העלייה הניכרת במספר העובדים מן השטחים המתוזקים — וכן בהחשה של עליות השכר.

המרכיבים העיקריים, שתרמו השנה לגידול סך השימושים, היו היצוא וההשקעות, בעוד שב־1970 עיקר הגידול בסך השימושים נבע מהרחבת הצריכה הציבורית. הקצאת המקורות של המשק השתנתה אפוא השנה במידה ניכרת. משקל המקורות, שיועדו לצריכה ציבורית, בתוספת המקורות שלרשות המשק ירד מ־51 אחוזים ב־1970 לחצי אחוז ב־1971, וכנגד זאת עלה משקל המקורות, שיועדו להשקעות וליצוא, מ־35 אחוזים ל־82 אחוזים. התפתחויות אלה אפשרו להחיש את קצב הגידול של מלאי ההון ולצמצם במקצת את הגירעון בחשבון השוטף — לאחר עלייתו המהירה בשנים האחרונות. השיפור הניכר, שחל בהקצאת מקורות המשק, משקף בעיקר את המדיניות, שנקטה הממשלה לפני 1971, שעיקרה: עידוד היצוא, ייקור היבוא, וריסון עליית הצריכה הפרטית. ב־1971 לא ננקטו צעדי מדיניות נוספים, להוציא פחות הל"י באוגוסט, אשר השפיע רק מעט על התפתחות היצוא בשנה זו. היעדר צעדים כאלה אפשר התגברות הלחצים האינפלציוניים במשק והסתמנות מגמות חדשות: עלייה מהירה בצריכה הפרטית וכן ביבוא. אף שבממוצע שנתי שיפר המשק את הקצאת מקורותיו, במשך השנה החלו איפוא להסתמן מגמות בכיוון ההפוך. כן יש להדגיש, כי השגי המשק ב־1971 הושפעו גם מכמה גורמים יוצאי דופן ותנודות, שהן בחלקן מקריות, מנקודת ראות המשק: ירידה ביבוא הבטחוני ועלייה מואצת ביצוא היהלומים, פרי ההדר והתיירות.

בשנת 1971 הואץ קצב עליית היצוא, במונחים ריאליים, בשיעור של 25 אחוזים לעומת 9.5 אחוזים ב־1970, והיצוא מילא תפקיד מרכזי להחשת קצב הצמיחה של המשק. גידולו המהיר של היצוא בלט ברוב הענפים: יצוא היהלומים גדל (בדולרים) ב־31 אחוזים, היצוא התעשייתי האחר גדל ב־21 אחוזים, פרי הדר — ב־39 אחוזים, שירותי תיירות — ב־71 אחוזים ושירותי תחבורה — ב־35 אחוזים. גידול מהיר ומקיף זה התאפשר במידה רבה כתוצאה מעליית הביקוש בחוץ לארץ, אולם בחלקו הוא נובע מהגדלת רווחיות היצוא בשנים האחרונות. משקל היצוא בתוספת השימושים במקורות גדל השנה ל־49 אחוזים, לעומת 16 אחוזים בשנת 1970.

סך ההשקעה הגולמית גדלה ב־1971, במונחים ריאליים, בשיעור של 18 אחוזים לעומת 12 אחוזים בשנת 1970, וההשקעה בענפי המשק גדלה ב־22 אחוזים לעומת 4 אחוזים ב־1970. חלק ניכר מן ההאצה בהשקעות משקף את היקף יבוא האניות והמטוסים — אשר גדל השנה פי שלושה בערך. אולם גם בניכוי גורם זה ניכרת החשה בהשקעות בענפי המשק לאחר ההאטה הבולטת שחלה בהן ב־1970. במיוחד גדלו השנה ההשקעות הציבוריות בתשתית וההשקעות בציוד לבנייה. מאידך גיסא, הואט במקצת קצב עליית ההשקעות בחרושת ומכרות, לאחר שבשנים קודמות הן גדלו במהירות.

לוח ב' 2

המקורות והשימושים, הגידול בהם וחלקם היחסי, 1968 עד 1971
(במחירי 1970)

המקורות והשימושים				התחלקות המקורות והשימושים			העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת			התחלקות תוספת המקורות והשימושים			
1968	1969	1970	1971	1969	1970	1971	1969	1970	1971	1969	1970	1971	1971
(מיליוני ל"י)													
(אחוזים)													
ה ש י מ ו ש י ם													
10,284	11,395	11,782	12,296	1,111	387	514	43.3	40.3	38.5	35.9	13.5	18.6	הצריכה הפרטית
3,634	4,113	4,608	5,010	479	495	402	15.6	15.8	15.7	15.5	17.2	14.6	הצריכה הציבורית למעט יבוא ביטחוני ישיר
944	1,202	2,185	1,764	258	983	—421	4.6	7.5	5.5	8.3	34.2	—15.2	היבוא הביטחוני הישיר
3,750	4,643	5,186	6,099	893	543	913	17.6	17.7	19.1	28.9	18.9	33.0	ההשקעה הגולמית
4,638	4,989	5,452	6,806	351	463	1,354	18.9	18.7	21.3	11.4	16.1	49.0	היצוא*
23,250	26,342	29,213	31,975	3,092	2,871	2,762	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך כל השימושים
ה מ ק ו ר ו ת													
15,638	17,504	18,962	20,623	1,866	1,458	1,661	66.4	64.9	64.5	60.4	50.8	60.1	התוצר הלאומי הגולמי
6,668	7,636	8,066	9,588	968	430	1,522	29.0	27.6	30.0	31.3	15.0	55.1	היבוא* למעט יבוא ביטחוני ישיר
944	1,202	2,185	1,764	958	983	—421	4.6	7.5	5.5	8.3	34.2	—15.2	היבוא הביטחוני הישיר
23,250	26,342	29,213	31,975	3,092	2,871	2,762	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך כל המקורות

* ראה הערות ללוח ב' 1
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ההשקעה הגולמית בדיוור גדלה השנה ב-16 אחוזים, במונחים ריאליים; וזאת לאחר הגידול הרב, שחל בה בשנים 1968 ו-1969. במשך שנה זו גברו לחצי הביקוש בענף הבנייה למגורים, לרבות ביקוש ספקולטיבי ניכר. כתוצאה מכך חל גידול רב בהתחלות הבנייה הפרטית למגורים ובמחירי הדירות.

הצריכה הציבורית התייצבה ב-1971, במונחים ריאליים, לאחר גידול בשיעור 28 אחוזים ב-1970, וחלה ירידה תלולה במשקלה בתוספת השימושים במקורות. יציבות הצריכה הציבורית משקפת את הצמצום הרב, שחל ביבוא הביטחוני הישיר. יבוא זה עלה בשנת 1970 ב-980 מיליון ל"י, במחירי 1970, ובשנת 1971 הוא ירד ב-420 מיליון ל"י. הצריכה הציבורית המקומית גדלה השנה, אף כי בקצב איטי יותר מאשר ב-1970: 9 אחוזים לעומת 12 אחוזים.

סך הצריכה הפרטית גדל גם ב-1971 בקצב מתון בהשוואה לקצב התרחבות הפעילות הכלכלית: ב-1970 היא גדלה ב-3.5 אחוזים לעומת גידול בתוצר בשיעור 8 אחוזים, וב-1971 היא גדלה ב-4.5 אחוזים, בעוד שהתוצר גדל ב-9 אחוזים. בשתי השנים צרך אפוא הסקטור הפרטי שיעור קטן יחסית מהכנסותיו מפעילות כלכלית, בעוד שבשנים קודמות גדלה הצריכה הפרטית בקצב דומה לשיעור הגידול בתוצר ובהכנסות מפעילות כלכלית. אולם מן הראוי לציין, כי קיים שוני בולט בין השנים 1970 ו-1971, מבחינת הגורמים לפער שבין הגידול בתוצר לגידול בצריכה הפרטית. ב-1970 "נכפה" פער זה על הסקטור הפרטי על ידי הטלת מסים ומילואות חובה, ואלה האטו במידה ניכרת את קצב עליית ההכנסה הפנויה הריאלית. מאידך גיסא, גדלה ב-1971 הספיגה נטו של הסקטור הציבורי, באמצעות מסים ומילואות בקצב איטי יותר — אף כי מהיר יותר מעליית ההכנסות — ועל כן היא לא חייבה את הסקטור הפרטי לרסן את צריכתו באותה מידה כב-1970. אף על פי כן חל, כאמור, גידול מתון בצריכה הפרטית הריאלית, שעה שההכנסה הפנויה הריאלית גדלה בקצב מהיר. יש ליחס זאת, כנראה, לשני גורמים עיקריים. ראשית, התאמת הצריכה הפרטית לשינויים בהכנסות איננה מידית, בדרך כלל, והיא מושפעת גם מציפיות הציבור ביחס להכנסות

לוח ב' - 3

השפעת השימושים על התוצר*, 1970 ו-1971

(במחירי 1965/66, אחוזים)

תרומת השימושים לקצב גידול התוצר		התחלקות תוספת התוצר, לפי השימושים		
1971	1970	1971	1970	
1.4	3.0	13.5	37.7	הצריכה הפרטית**
1.4	2.0	13.5	24.4	הצריכה הציבורית
2.0	1.1	18.7	13.7	ההשקעה הגולמית***
5.8	1.9	54.3	24.1	הייצוא****
10.6	8.1	100.0	100.0	סך הכול

* התוצר הגולמי במחירי גורמי הייצור.

** למעט זקיפת שירותי דיוור.

*** לא כולל שינויים במלאי.

**** למעט תקבולים לגורמי ייצור בחו"ל.

המקור: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מעובדים על פי לוח תשומה — תזקקה לשנת 1965/66. נתונים אלה שונים במקצת מאלה שנמדדו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בעתיד. כלומר, השינוי בצריכה הפרטית ב-1971 הושפע רק בחלקו מן השינוי בהכנסות בשנה זו ובחלקו הוא הושפע מן ההתפתחויות שחלו ב-1970. פיגור מסוג זה בהתאמת הצריכה חל גם בשנים קודמות. מבחינה זו, היתה שנת 1970 יוצאת דופן, שכן השינוי בצריכה הפרטית באותה שנה תאם את השינוי, שחל בהכנסה הפרטית הפנויה. יש לשער, כי ההסתגלות המהירה של הצריכה להכנסה ב-1970 הושפעה במידה רבה מאווירת הציפיות, שמדיניות הריסון של הממשלה תימשך תקופה ארוכה יותר מכפי שהסתבר בפועל. גורם נוסף, שעשוי להסביר באופן חלקי את העלייה בשיעור החיסכון הפרטי הוא העובדה, שחלק ניכר מתוספת ההכנסה ב-1971 התרכז במספר מצומצם של ענפים — בעיקר בחקלאות, תחבורה בינלאומית ותיירות. יש לשער, כי בענפים אלה חלה עלייה ניכרת ברווחים, ואלה שימשו בעיקר להשקעות ופחות לצריכה שוטפת. באותו כיוון פעלה השנה גם העלייה הניכרת ברכישת דירות. ההוצאות על רכישת דירות ממומנות אמנם בעיקרן על ידי מימוש נכסים אחרים וקבלת אשראי, אך בחלקן הן ממומנות מהכנסה שוטפת, על חשבון הצריכה.

אין בידינו אומדן מדויק על היקף ההשפעה של הסקטור הפרטי על שוק הבנייה והדיור, שכן חלק ניכר מן הפעילות בו נקבע על ידי רשויות הבנייה הציבורית. אולם ניתן לומר, כי כנגד ריסון הוצאותיו על הצריכה, הגדיל הסקטור הפרטי את הביקוש לדירות, כך שהיקף המקורות שהוא "שחרר" לשימושים אלטרנטיביים קטן במידה ניכרת מכפי שנראה על פי היקף החיסכון הפרטי.

3. המקורות

בשנת 1971 הסתכמה תוספת המקורות, במחירי 1970, בסך 2,750 מיליון ל"י בערך, ב-100 מיליון ל"י פחות מאשר בשנת 1970 (ראה לוח ב'-2). משקל היבוא במקורות עלה במקצת, שכן שיעור גידולו הסתכם ב-11 אחוזים לעומת גידול של כ-9 אחוזים בתוצר הלאומי. יצוין, כי מאז 1967 עלה היבוא בשיעור רב בהשוואה לגידול התוצר, וזאת בעיקר כתוצאה מן ההחשה ביבוא הביטחוני. פער זה הצטמצם במקצת ב-1971, בעקבות הירידה, שחלה ביבוא הביטחוני. סך היבוא, בניכוי היבוא הביטחוני הישיר, גדל השנה במונחים ריאליים ב-19 אחוזים בקירוב, לעומת כ-6 אחוזים ב-1970, וזאת בעיקר כתוצאה מן ההחשה ביצוא ובהשקעות באניות ומטוסים.

לוח ב' - 4

הרכב המקורות, 1966 עד 1971
(אחוזים)

1971	1970	1969	1968	1967	1966	
(מחירים שוטפים)						
18.6	20.2	18.3	15.6	12.9	12.5	עודף היבוא *
81.4	79.8	81.7	84.4	87.1	87.5	התוצר הלאומי הגולמי
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך כל המקורות לשימוש מקומי
(מחירי 1970)						
18.1	20.2	18.0	16.0	14.1	13.2	עודף היבוא *
81.9	79.8	82.0	84.0	85.9	86.8	התוצר הלאומי הגולמי
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך כל המקורות לשימוש מקומי

* מחושב בשער החליפין האפקטיבי.
ה מק ו ר : הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

קצב עליית התוצר הלאומי הגולמי היה גבוה יותר מזה שב-1970 בכאחוז אחד — 9 אחוזים לעומת 8 אחוזים ב-1970. בהשוואה ל-1970 בולטת השנה התרומה הניכרת של היצוא לגידול התוצר, שחלקה נאמד ביותר מ-50 אחוזים. כן חלה עלייה בתרומת ההשקעה הגולמית לגידול התוצר. לעומת זאת הצטמצמו תרומות הצריכה הפרטית והצריכה הציבורית.

4. התוצר הגולמי ופריון הייצור

בשנת 1971 גדל התוצר המקומי הגולמי — למעט זקיפת שירותי הדיור — בשיעור 9 אחוזים לעומת 7.8 אחוזים ב-1970. ההחשה הקלה בקצב עליית התוצר המקומי הושגה בעיקר הודות לעלייה מהירה במספר המועסקים בהשוואה לאשתקד ובכלל זה גידול בעובדים מהשטחים המוחזקים.

ב-1971 לא חל שינוי משמעותי בקצב עליית פריון הייצור הכולל בהשוואה לשנת 1970. פריון הייצור הכולל עלה במהירות בשנים 1968 ו-1969 כתוצאה מתהליך היציאה מן המיתון, שהיה מלווה בהגברת ניצולת כושר הייצור בענפים השונים. ב-1970 היה המשק נתון כבר בעסוקה מלאה, ופריון הייצור עלה באותו קצב כמו בתקופה 1961—1965, כשהמשק היה בתעסוקה מלאה. התייצבות קצב העלייה בפריון ב-1971 משקפת, כנראה, שני גורמים, שפעלו בכוונים מנוגדים. מצד אחד, גיוס כח עבודה בלתי מקצועי מן השטחים המוחזקים פעל, כנראה, להורדת פריון הייצור הכולל במשק. מצד שני, הוגברה ב-1971, כנראה, הניצולת בכמה ענפי יצוא מובהקים, שתפוקתם תלויה במידה רבה בביקוש בחו"ל, כגון תיירות, תחבורה ויהלומים. כן חל השנה גידול ניכר בפריון בענף החקלאות, הודות לתנאי האקלים הנוחים. גורמים אלה תרמו השנה להחשת קצב עליית פריון הייצור.

לוח ב' 5

השינויים בתוצר המקומי, כגורמי הייצור ובפריון, 1968 עד 1971 (אחוזים)

1971	1970	1969	1968	
9.0	7.8	13.4	15.1	התוצר המקומי הגולמי (למעט דיור) תשומות העבודה (כולל עובדים מהשטחים)
4.8	2.7	4.6	9.6	מועסקים
4.4	2.3	5.1	13.8	שעות עבודה
8.0	9.1	8.2	4.7	מלאי ההון הקבוע בתחילת השנה (למעט דיור)
4.0	5.0	8.4	5.0	התוצר למועסק
4.4	5.4	7.9	1.1	התוצר לשעת עבודה התוצר ליחידה של גורמי ייצור (פריון הייצור)
2.4	1.7	6.6	7.4	לפי מועסקים **
2.9	2.8	7.2	6.6	***
2.6	1.9	6.3	5.3	לפי שעות עבודה **
3.2	3.1	6.8	3.9	***

** לפי שיקלול עבודה ב-1/2.

*** לפי שיקלול עבודה ב-2/3.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ונתוני בנק ישראל.

בשנת 1971 חלה עלייה תלולה בהכנסות הסקטור הפרטי. ההכנסה הפרטית הפנויה¹ ממקורות פנים לנפש גדלה במונחים ריאליים בשיעור 7 אחוזים לעומת גידול של 2 אחוזים ב-1970. ההכנסה הפנויה¹ מכל המקורות לנפש גדלה במונחים ריאליים ב-8.5 אחוזים לעומת 3.5 אחוזים ב-1970.

החשת קצב עליית ההכנסות הפנויות הריאליות מקורה בשלושה גורמים עיקריים: גידול מהיר יותר בהכנסות מפעילות כלכלית מאשר ב-1970, עלייה מואצת בהכנסות מהעברות פרטיות מחוץ לארץ וההאטה מסוימת, שחלה בקצב גידול הספיגה של הסקטור הציבורי באמצעות מסים ומילואות חובה נטו.

ההכנסות הגולמיות של הסקטור הפרטי מפעילות כלכלית — לפני ניכוי מסים ומילואות חובה נטו — גדלו ב-1971 ב-25 אחוזים, במונחים נומינליים, לעומת גידול של 17 אחוזים ב-1970. עיקר ההחשה בהכנסות אלה נובעת מעליית המחירים — בכלל זה עליית מחירים ליצרן, ורק חלק קטן יחסית נובע מן ההחשה בגידול הפעילות הכלכלית הריאלית (ראה לוח ב'-7). נוסף על העלייה המהירה בהכנסות מפעילות כלכלית, חל גידול מהיר בהעברות לפרטים מחוץ לארץ, כדוגמת הפיצויים האישיים מגרמניה. הכנסות אלה גדלו ב-1971 ב-43 אחוזים, לעומת גידול של 29 אחוזים ב-1970. סך ההכנסות הגולמיות של הסקטור הפרטי מכל המקורות גדלו ב-1971 ב-26 אחוזים לעומת גידול של כ-18 אחוזים ב-1970.

ב-1971 חל גידול רב בספיגה של הסקטור הציבורי באמצעות מסים ישירים ועקיפים ומילואות חובה נטו. היקף הספיגה ב-1971 משקף בעיקר את צעדי המדיניות הפיסקלית, שנקטו במשך שנת 1970 בשלבים שונים, ובמידה פחותה צעדים נוספים שנקטו במשך 1971. תשלומי המסים העקיפים נטו גדלו השנה ב-36 אחוזים לעומת 14 אחוזים ב-1970. האצה ניכרת זו משקפת בעיקר את העלייה הניכרת בתקבולים מהיטל היבוא, אשר הוטל, כזכור, בסוף 1970, ועל כן השפיע בעיקר

לוח ב' - 6

התוצר הלאומי וההכנסה הלאומית, 1968 עד 1971
(מחירים שוטפים)

העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת			1971	1970	1969	1968	
1971	1970	1969					
(אחוזים)			(מיליוני ל"י)				
							התוצר הלאומי הגולמי
23.1	17.6	15.0	23,342	18,962	16,127	14,026	במחירי שוק *
							מיסים עקיפים על היצור
21.5	18.6	16.2	2,398	1,974	1,665	1,433	המקומי
25.2	11.2	5.2	397	317	285	271	סובסידיות ליצור מקומי
							מיסים נטו על היצור
20.8	20.1	18.8	2,001	1,657	1,380	1,162	המקומי
							התוצר הלאומי הגולמי
23.3	17.4	14.6	21,341	17,305	14,747	12,864	במחירי גורמי הייצור
24.4	20.5	12.2	2,255	1,813	1,505	1,341	פחת
23.2	17.0	14.9	19,086	15,492	13,242	11,523	ההכנסה הלאומית

* התוצר הלאומי לפי שער חליפין אפקטיבי.

ה מקור: הלשנה המרכזית לסטטיסטיקה.

¹ ללא ניכוי מילואות חובה נטו.

ההכנסות הגולמיות והפנויות של הסקטור הפרטי 1968 עד 1971

העלייה או הירידה (—) לעומת השנה הקודמת			1971	1970	1969	1968
1971	1970	1969				
(אחוזים)			(מיליוני ל"י, מחירים שוטפים)			
א. ההכנסות הגולמיות						
1. התוצר הלאומי הגולמי, במחירי שוק						
23.1	17.6	15.0	23,342	18,962	16,127	14,026
2. המסים על היבוא בנכוי						
69.0	2.7	69.0	1,259	745	725	429
3. הכנסות הסקטור הציבורי מרכוש						
17.9	21.0	21.2	408	346	286	236
4. ההכנסות הגולמיות מפעילות כלכלית						
24.9	16.9	16.5	24,193	19,361	16,566	14,219
5. העברות לפרטים מחוץ לארץ						
43.4	29.3	4.3	2,239	1,561	1,207	1,157
6. ההכנסות הגולמיות מכל המקורות (4) + (5)						
26.3	17.7	15.6	26,432	20,922	17,773	15,376
ב. תשלומי החובה נטו לסקטור הציבורי						
7. מסים על היבוא בנכוי						
69.0	2.7	69.0	1,259	745	725	429
8. מסים נטו על היצור המקומי						
20.8	20.1	18.8	2,001	1,657	1,380	1,162
9. סך המסים העקיפים נטו (7) + (8)						
35.7	14.1	32.3	3,260	2,402	2,105	1,591
10. מסים ישירים ¹						
29.4	36.7	23.8	3,956	3,057	2,237	1,807
11. תשלומי העברה נטו לציבור						
44.2	12.1	35.4	2,384	1,653	1,474	1,089
12. מיסים ישירים נטו (10) — (11)						
12.0	84.0	6.3	1,572	1,404	763	718
13. סך תשלומי החובה נטו (9) + (12)						
26.9	32.7	24.2	4,832	3,806	2,868	2,309
14. מילואות חובה, נטו ²						
50.0	—	—	977	388	—90	24
15. סך תשלומי החובה, נטו (9) + (12) + (13)						
38.5	51.0	19.1	5,809	4,194	2,778	2,333
ג. ההכנסות הגולמיות הפנויות						
16. ממקורות פנים:						
א. ללא ניכוי מילואות חובה, נטו						
24.5	13.6	15.0	19,361	15,555	13,698	11,910
ב. בניכוי מילואות חובה, נטו						
21.2	10.0	16.0	18,384	15,167	13,788	11,886
17. מכל המקורות						
א. ללא ניכוי מילואות חובה, נטו						
26.2	14.8	14.1	21,600	17,116	14,905	13,067
ב. בניכוי מילואות חובה, נטו						
23.3	11.6	15.0	20,623	16,728	14,995	13,043

(1) מס הכנסה וביטוח לאומי. (2) גביות בנכוי הפצת תעודות.

ה מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ונתוני בנק ישראל.

על שנת 1971. התקבולים ממסים ישירים גדלו השנה בקצב איטי יותר מאשר ב־1970 — 29 אחוזים לעומת 37 אחוזים, שכן שיעוריהם הועלו בעיקר בראשית 1970 ושונו אך במעט ב־1971. מצד שני, הוגברו במידה ניכרת תשלומי ההעברה לציבור, בעיקר למטרות סוציאליות, והם גדלו ב־44 אחוזים לעומת 12 אחוזים ב־1970. המסים הישירים בניכוי תשלומי ההעברה נטו גדלו השנה ב־12 אחוזים לעומת 84 אחוזים בשנת 1970. ב־1971 חל גידול רב בגביות על חשבון מילוות החובה. גביות מילוות החובה בניכוי הפצת התעודות של מילוות אלה הסתכמו השנה ב־977 מיליון ל"י לעומת כ־390 מיליון ל"י ב־1970.

סיכום תשלומי החובה של הציבור מצביע על האטה מסוימת בקצב עליית הספיגה אולם על המשך עלייתה המהירה יחסית לעליית ההכנסות (ראה לוח ב'־7). סך המסים בניכוי תשלומי העברה, גדל ב־1971 ב־27 אחוזים לעומת 33 אחוזים ב־1970. סך המסים, בתוספת מילוות החובה נטו¹, ובניכוי תשלומי ההעברה, גדל ב־38 אחוזים לעומת גידול של 51 אחוזים ב־1970. אולם קצב גידול הספיגה מהציבור היה גם השנה מהיר יותר מקצב עליית ההכנסות הפרטיות הגולמיות. לפיכך רוסן ב־1971 קצב עליית ההכנסה הפנויה הריאלית — אף כי פחות מאשר ב־1970.

פיחות הל"י באוגוסט 1971 — להבדיל מן הפיחות "הסמוי", שבוצע באוגוסט 1970 — לא תרם השנה לריסון גידול ההכנסות הפרטיות הריאליות, וזאת משני טעמים: ראשית, הפיחות הגדיל את ערך כלל ההכנסות במטבע חוץ של הסקטור הפרטי — כולל יצוא שירותים והעברות פרטים. שנית, ייקור מוצרי היבוא נדחה במקצת, בשל ההסדר של מכירת מוצרים מן המלאי במחירים שמלפני הפיחות. כן יש לציין, כי הפיחות יצר רווחי הון ניכרים על פיקדונות הציבור הנקובים במטבע חוץ. אלה אינם מובאים בחשבון במדידת ההכנסות הפרטיות השוטפות — אף שיש להם השפעה מרחיבה על הביקוש.

בשנת 1971 עלתה ההכנסה הריאלית למועסק בקצב מהיר יותר מן העלייה בהכנסה הריאלית לשכיר, וכן חלה ירידה קלה במשקל ההכנסות משכר בכלל ההכנסות מפעילות כלכלית. (ראה לוח ב'־8). זאת, לאחר שב־1970 היתה המגמה הפוכה: הכנסות השכירים גדלו מהיר יותר מאשר סך ההכנסות במשק. יש לשער, כי עליית משקל ההכנסות שלא משכר בסך ההכנסות נובעת בעיקר מעלייה ברווחיות במספר קטן של ענפים — ענפי יצוא מובהקים וענף החקלאות — ולא היתה בבחינת תופעה כללית במשק. כן יש להדגיש, כי אומדני ההכנסות הפנויות של כלל המועסקים ושל השכירים המובאים בלוח ב'־8 אינם מביאים בחשבון את תשלומי ההעברה נטו של הסקטור הציבורי. מסיבה זו מתקבלת ירידה בשכר הריאלי הפנוי לשכיר ויציבות בהכנסה הריאלית הפנויה למועסק. אם מביאים בחשבון גם תשלומים אלה, מתקבלת עלייה בהכנסה הריאלית הפנויה למועסק ולשכיר.

6. החיסכון הלאומי

בשנת 1971 גדל במידה ניכרת החיסכון הלאומי. שיעור החיסכון הגולמי מתוך התוצר הלאומי הגולמי עלה מ־2 אחוזים ב־1970 ל־7 אחוזים ב־1971. שיעור החיסכון הגולמי מתוך התוצר הלאומי וההעברות החד־צדדיות גדל מ־11 אחוזים ב־1970 ל־16 אחוזים ב־1971. העלייה, שחלה בשיעורי החיסכון מסך המקורות — מהתוצר הלאומי וההעברות החד צדדיות מחו"ל — היא תוצאה של עלייה מואצת בהכנסות המשק מפעילות כלכלית ומהעברות מחוץ לארץ — לעומת עלייה איטית בסך הצריכה.

¹ גביות על חשבון מילוות חובה בניכוי הפצת תעודות מילוות חובה.

השינויים בהכנסות ובהתחלקות ההכנסות, 1965 עד 1971

1971	1970	1969	1968	1967	1966	1965	
(אתונים)							
6.0	5.7	8.1	11.8	0.2	-1.8	8.7	1. ההכנסה הפרטית הריאלית מפעילות כלכלית, לנפש
7.1	1.9	8.6	11.6	3.0	-2.2	8.8	2. ההכנסה הפרטית הפנויה הריאלית ממקורות פנים, לנפש *
8.7	3.3	7.6	14.2	2.9	-3.4	6.2	3. ההכנסה הפרטית הפנויה, הריאלית, מכל המקורות, לנפש *
5.0	5.4	7.3	7.2	8.1	1.3	9.2	4. ההכנסה הריאלית למועסק ** א. ברוטו
3.3	0.6	5.5	6.4	9.5	-1.1	8.3	ב. בניכוי מסים ישירים
-0.3	-4.6	—	—	—	—	—	ג. בניכוי מסים ישירים וגביות מלוות חובה
2.1	8.3	2.5	-1.8	8.1	8.1	9.3	5. ההכנסה הריאלית לשכיר משכר *** א. ברוטו
-0.7	4.8	1.9	-3.5	8.7	4.4	9.2	ב. בניכוי מסים ישירים
-2.9	0.9	—	—	—	—	—	ג. בניכוי מסים ישירים וגביות מלוות חובה
67.5	68.4	65.8	67.4	73.0	75.0	70.5	6. משקל ההכנסות משכר בסך ההכנסות מפעילות כלכלית ****
69.5	71.3	67.7	68.6	74.9	77.6	73.8	א. הכנסות ברוטו
71.5	72.3	—	—	—	—	—	ב. בניכוי מסים ישירים
							ג. בניכוי מסים ישירים וגביות מלוות חובה

* ללא ניכוי מלוות חובה נטו.

** ההכנסה הפרטית מפעילות כלכלית בניכוי ההכנסה הזקופה מבעלות על בתי מגורים, מחולקת במספר המועסקים, ובניכוי עליית מחירי הצריכה הפרטית. ההכנסה אינה כוללת תשלומי העברה.

*** השכר כולל תשלומים נלווים, ואינו כולל תשלומי העברה.

**** למעט ההכנסה הזקופה מבעלות על בתי מגורים.

בעוד שהחיסכון של הסקטור הציבורי ב-1971 הוסיף להיות שלילי וברמה גבוהה (ראה פרק ז' "פעולות הסקטור הציבורי") חל גידול מהיר בחיסכון החיובי של הפרטים. שיעור החיסכון הפרטי הגולמי ממקורות פנים — ללא ניכוי מלוות החובה — עלה ל-28 אחוזים לעומת 24 אחוזים ב-1970 ובניכוי מלוות החובה הוא עלה מ-22.5 אחוזים ל-24.5 אחוזים (המספרים מעוגלים, ראה לוח ב'-10). שיעור החיסכון הפרטי מכל המקורות, ללא ניכוי מלוות החובה — עלה מ-31 אחוזים ל-36 אחוזים.

העלייה בשיעור החיסכון הפרטי היתה השנה גבוהה במיוחד, וקשה להסביר אותה במלואה. ניתן להצביע על מספר גורמים שפעלו השנה להעלאת שיעור החיסכון: ראשית, תהליך התאמת הצריכה הפרטית לשינוי ההכנסות אינו מידי אלא בפיגור מסויים כך שהשינוי בצריכה הפרטית ב-1971 משקף בחלקו את מגמת ההאטה בהכנסות ב-1970. שנית, העלייה בהכנסות ב-1971 התרכזה במספר מצומצם של ענפים, שנהגו מגיאות מיוחדת — ועליית הרווחיות באותם ענפים השפיעה, כנראה, רק באופן חלקי על הצריכה הפרטית. גם הפעילות המוגברת בשוק הדירות ב-1971 השפיעה, כנראה, לריסון כלשהו בעליית הצריכה הפרטית. עם זאת, נראה, כי גורמים אלה מסבירים רק באופן חלקי את העלייה הניכרת בשיעור החיסכון, ואין להוציא מכלל אפשרות, כי חלו טעויות או השמטות בחלק מאומדני החשבונות הלאומיים.

לוח ב' 9
החיסכון הלאומי 1968 עד 1971
(מחירים שוטפים)

1971	1970	1969	1968	
(מיליוני ל"י)				
23,342	18,962	16,127	14,026	התוצר הלאומי הגולמי
2,644	2,025	1,470	1,399	העברות חד צדדיות מחוץ לארץ
25,986	20,987	17,597	15,425	סך הכול
13,892	11,782	10,591	9,246	הצריכה הפרטית
7,829	6,793	4,956	4,152	הצריכה הציבורית
21,721	18,575	15,547	13,398	סך הכול
2,255	1,813	1,505	1,341	הבלאי
1,621	387	580	628	החיסכון הלאומי הגולמי מהתוצר הלאומי הגולמי
				החיסכון הגולמי מהתוצר הלאומי הגולמי והעברות חד צדדיות מחו"ל
4,265	2,412	2,050	2,027	החיסכון הלאומי הנקי מהתוצר הלאומי הנקי
-634	-1,426	-905	-713	החיסכון הלאומי הנקי מהתוצר הנקי והעברות חד צדדיות מחו"ל
2,010	599	545	686	
(אחוזים)				
6.9	2.0	3.6	4.5	שיעור החיסכון הגולמי מהתוצר הלאומי הגולמי
				שיעור החיסכון הגולמי מהתוצר הגולמי והעברות חד צדדיות
16.4	11.5	11.6	13.1	החיסכון הלאומי הנקי מהתוצר הלאומי הנקי
-3.0	-8.3	-6.2	-5.6	שיעור החיסכון הנקי מהתוצר הנקי והעברות חד צדדיות
8.5	3.1	3.4	4.9	

לוח ב' 10
החיסכון הפרטי בשנים 1968 עד 1971
(מחירים שוטפים)

1971	1970	1969	1968	
(מיליוני ל"י)				
				וההכנסה הפרטית הגולמית הפניה ממקורות פנים
19,361	15,555	13,698	11,910	א. כולל מילוות חובה
18,384	15,167	13,788	11,886	ב. ללא מילוות חובה
				וההכנסה הפרטית הגולמית הפנויה מכל המקורות
21,600	17,116	14,905	13,067	א. כולל מילוות חובה
20,623	16,728	14,995	13,043	ב. ללא מילוות חובה
13,892	11,782	10,591	9,246	הצריכה הפרטית
				החיסכון הפרטי הגולמי ממקורות פנים
5,469	3,773	3,107	2,664	א. כולל מילוות חובה
4,492	3,385	3,197	2,640	ב. ללא מילוות חובה
				החיסכון הפרטי הגולמי מכל המקורות
7,708	5,334	4,314	3,821	א. כולל מילוות חובה
6,731	4,946	4,404	3,797	ב. ללא מילוות חובה
(אחוזים)				
				שיעור החיסכון הפרטי הגולמי ממקורות פנים
28.2	24.3	22.7	22.4	א. כולל מילוות חובה
24.4	22.3	23.2	22.2	ב. ללא מילוות חובה
				שיעור החיסכון הפרטי הגולמי מכל המקורות
35.7	31.2	28.9	29.2	א. כולל מילוות חובה
32.6	29.6	29.4	29.1	ב. ללא מילוות חובה